UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Officio præsidis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

ratio, ita habet locū in legato ꝓcōſulis, ſicut in alio legato. Et
cum iſta ratio habeat locū in delegato ad vniuerſitatē cauſarū
videtur quod nec ipſe delegare poſſet, ⁊ qꝛ idem operant̄ gene
rale ad genus, ſicut ſpeciale ad ſpeciē: ⁊ hoc tenet Pe. in l. impe
riū. ff. de iur. om. iud. Reſpondeo, imo pōt, qꝛ cum ei generali-
ter iuriſdictio ſit cōceſſa, etiam hoc videt̄ conceſſum, vt poſſit
delegare. Nā ⁊ hec eſt ſpecies iuriſdictiōis, vt d. l. imperiū. in
fi. Ergo cōceſſo vniuerſali hoc cōceſſum videt̄. No. Azo. in ſum
ma, de iur. om. iud. §. delegata. ergo ordinarius ſpecialiter, poſ
ſet cōcedere delegato vt ſubdeleget. qđ eſt verum ar. no. in l. cū
eſſent. & ſer. ruſticorū pdio. ff. ſequit̄ gl. i l. ⁊ qꝛ idē tenet ibi gl. in
l. j. §. j. ff. qs ⁊ a quo appelle. Odof. reprobat iſtā opinio. p l. iudi
3 ciū ſoluit. ff. de iudi. ⁊ Cy. in l. a iudice. C. de iudi. Nec † eſt bona
cōparatio de iudice ad ꝓcuratorē, qꝛ ꝓcurator p cōteſtationē
efficitur dominus litis, qꝛ obligat ſe inſtantie, ⁊ ſi nō adeſſet in
iudicio, poſſet puniri ex hoc, vt l. j. C. de ꝓcur. l. j. ff. de ꝓcur. l. ſi
defunctus. ⁊ l. vnic. §. ſi procurator. ff. ſi quis ius diceu. nō obtē
pe. Sꝫ nō eſt ita i iudice: Unde cū iudex nihil ſibi appropriet
per coteſtationē, ita modicum poteſt poſt conteſtationem, ſicut
ante. Sequit̄ in gl. demādat vnā, vel hic loquit̄ cōis ratio, qua
re vnā delegare pōt, qꝛ habet inſtar ordinarij. Vel di:, vt ff. de
off. pſi. l. ſepe. in gl. q̄ incipit, nā nō, in fine. vbi videt̄ colligi alia
4 ratio. Et adde, † quod ille intelligit̄ ad vniuerſitatem cauſarū
delegatus, qn̄ genus cauſarū cōmittit̄ ſub vno nomine colle-
ctiuo, nec eſt neceſſe, ꝙ iſtud genus ſit generaliſſimū, ſed ſufficit
ꝙ ſit ſubalternū, ⁊ reſtrictiuū, vl' tpe, vl' quātitate, vt cōmitto ti
bi cauſas a decem libris, Peruſinorū. ff. Vel loco, vt cōmitto ti
bi oēs cauſas, talis loci. Si autē eſſet coarctata reſpectu per-
ſonarum enarratarū, vt puta, cōmitto tibi cauſas inter Titiū
⁊ Seium, inter Marcū ⁊ Cōradū, ⁊ inter Bal. ⁊ Ang. ⁊ Chri-
ſtophorū, tunc iſta delegatio, nō eſſet in vniuerſitate cauſarū,
ſed ad plures numeratas ſpecies, vt ff. ſi qs cau. l. ſed ⁊ ſi qs. §.
q̄ſitū, ſm Gul. q ita no. C. de iudi. l. a iudice. In hoc vltimo ego
dubito, quod ſi omnes cauſe inter Titium ⁊ Martinū cōmit-
tūtur, iſta cōmiſſio etiā eſt gn̄alis, in genere ſubalterno, ⁊ pōt
ſtare interueniēte augmēto, vel diminutiōe, que eſt inter cau-
ſas, per qđ datur intelligi qđ eſt vniuerſalis, ex quo pōt recipe
re augmētū, ⁊ diminutionē, ſtante ſignificato vniuerſalis com-
5 miſſiōis. Iſtud no. doc. in ſimili. ff. de fun. inſtru. l. lucius. † Sed
pone ꝙ delegatus ſubdelegat, nunquid poſſit reuocare ſicut
ordinarius poteſt: Reſpondeo aut ſubdelegat in totū, ⁊ non
pōt reuocare. Aut aliqua ſibi reſeruat, de iuriſdictiōe, vel pu
re vel ſub cōditiōe, ⁊ tunc poteſt ſm Inno. qui ita no. extra de
offic. dele. ca. fin. ꝑ debilitate. Tn̄ no. qđ duo ſunt delegati, qui
poſſunt ſubdelegare. ſ. delegat⁹ principis, ⁊ in iſto ꝓcedit iſta
diſtinctio, ⁊ delegatus ad vniuerſitatē, ⁊ in iſto nō ꝓcedit iſta
diſtinctio, qꝛ ille nō ſemper manet iudex ſubdelegatus in totū,
ſed quo ad certā ſpeciē, vt hic no. Et ideo ſi totā vnā cauſaꝫ cō
miſerit, libere reuocat, qꝛ eius dlegatio ꝓcedit authoritate ſui
6 delegantis, ad vniuerſitatē cauſarū. Sed an dlegatus † ad vnā
cauſam, poſſit ſubdelegare certū articulū cauſe: Et dico qđ nō
niſi ſit delegatus a principe, vbi diſtinguit̄, ꝙ aut cōmiſſio fuit
ita facta ꝙ tranſit iuriſdictio delegata, ⁊ pōt ſubdelegare. Aut
merum factū fuit ſibi cōmiſſum, ⁊ nō pōt alteri ſubdelegare, qꝛ
non eſt iudex delegatus ſꝫ nudus miniſter. Si autē vno reſpe-
ctu eſſet merus miniſter, alio reſpectu haberet iuriſdictionē de
legatam, quatenus habet iuriſdictionē delegatam, poteſt de-
legare, ſm Inn. q ita no. in c. fi. extra de offic. deleg. ⁊ extra de re
iudi. c. cum Ber. Dicit etiam Inn. in d. c. qđ vbi cōmittitur ali-
quod factū explicandū extra iudiciū, quod non poteſt alteri cō
mittere maxime, ſi eſt electa induſtria perſone, qꝛ tale miniſte-
riū coheret perſone. vt l. vnica. §. ne autē. C. de cad. tol. Et ſcias
qđ ideo delegat⁹ a pncipe ſubdelegat, qꝛ cū habet iuriſdictio-
nē immediate ab eo q dat ordinariā, iſta iuriſdictio ſapit de vi
7 ordinarie, vt d. l. a iudice. † Sed q̄ro, an i caſu impedimēti dele-
gatus ab alio, quā a pncipe, poterit ſubdelegare: Dic ꝙ non,
ſed reuertit̄ ad ordinariū, vt in aut. vt defun. ſeu fune. §. illud.
Et eſt caſus in l. ꝑtor. §. ſi poſt cām. de paca. mu. Et hic adđ, qđ
plene no. p Inn. in c. allegato. Sequit̄ in gl. ſm aliā lec. dic ꝓut
habes literam negatiuam, ꝙ intellige nō ſubdelegat vniuerſi-
tatē cauſarū. Vel intellige, vt n̄ ſubdeleget cauſam. ſ. noīatim
ſibi demādatā inter ceteras, quaſi i ea ſit delegat⁹, vt ad certā
cāꝫ n̄ ad vniuerſitatē cauſarū, vt ff. de verb. obli. l. doli clauſula.

LEX XIII.

Legati. Nota pro eo quod dixi in l. meminiſſe, ſupra eodē, quod non dicitur officium finitum, niſi aduenerit ſucceſſor, ⁊ hoc etiam ſi non ſit cōfirmatus. ¶ Oppo. ad hoc ꝙ dicitur, ꝙ non habet
proprium contra. l. j. §. qui mādatā. ff. de offi. eius cui mā da. eſt
iuriſdictio. Solu. vt ibi no. quia proprium non habet ordina-
rium, vt hic, ſed delegatum habet, vt ibi dicitur.

LEX XVI.

1 ☞ Archiepreſbyter, qui ex conſuetudine habet oblationes fa-
ctas in die dominica, ⁊ ſacriſta in die ſancti Laurētij ſi dies ſan
cti Laurentij venerit in die dominica, habebit archipreſbyter
oblationes, non ſacriſta.
2 Iuriſdictionem minor propter aduentum maioris, n̄ amittit.
3 Epiſcopus propter aduentum legati cardinalis, non amittit
iuriſdictionem.

a Proconſul. [a] Allegat̄ hec lex, ad q̄ſtioneꝫ [b]
b Conſuetudo † eſt i eccleſia ſan-
1 cti Laurētij, ꝙ Archipreſbyter habeat oblatiōes do
minicales, ⁊ ſacriſta eas q̄ fiunt in feſto ſancti Lau-
rentij. Contingit ꝙ feſtū ſancti Laurētij venit in die dominico
⁊ concluditur ꝙ oblatiōes ſunt archipreſbyteri. Nā maior eſt
dominica q̄ aliud feſtū. ⁊ inſpicitur potius ꝙ eſt naturale, q̄
qđ eſt accidentale, arg. l. iij. §. j. ff. de tutel. ⁊ ſic potius inſpicitur
dies dn̄ica, q̄ feſtū ſancti Laurētij. Facit ad idē l. dies feſtos.
c C. de fer. Itē inducitur [c] in argu. ad q̄ſtionē [d] † ꝙ minor iudex
d propter preſentiam maioris, amittat ſuam iuriſdictionem. Cō
2 tra tamen eſt in auth. de defen. ciui. §. nulla. vbi defenſor non a-
mittit iuriſdictionem, propter preſentiam preſidis. Ad idē l.
3 cūctos. C. de metatis, ⁊ epidemeticis. lib. xij. Et hec valent, † qꝛ
ſi veniunt hic cardinales legati, ꝙ epiſcopus nihilominus nō
amittat iuriſdictionem ſuam, vt not. in d. l. cunctos. Dixi etiā
e in l. iiij. §. ſi tam vicinum. ff. de dam. infec. Quid autē [e] de iure ca
nonico, vide in c. volētes. extra de offi. leg. Et dic vt ibi dicitur.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Proconſul. Vide Are. in l. ſi ſeruus plurium. §. fi.
ff. de leg. j. Alex. l. ſi qs poſthumos. in prin. de lib. ⁊ poſthum.
b ALEX. ¶ Ad q. Sed Bald. poſt Cyn. in l. iij. §. j. ff. de tut. vide
tur tenere, ꝙ debeat diuidi illud lucrum. Vide Cyn. in d. l. dies
feſtos, ⁊ Cy. ⁊ Imo. in d. l. qui inſolidum. §. cum poſt. delegat. ff.
latiſſime que ſcripſi in l. ſi ita ſcriptum. de lib. ⁊ poſthum.
c AND. BARB. ¶ Itē inducitur. Adde Cardin. in c. fi. de fer.
vbi aliter loquit̄. Ego cōtra Bart. allegaui Gul. ⁊ Bal. hic, ⁊
So. qꝛ ſi poteſt vti iuriſdictione preſente iure, ⁊ ſic conſequētē cō
modum, eodem modo poteſt colligere oblatiōes. Et vide gl. in
c. deniqꝫ. xxj. diſt. in l. nihil. C. de pala. ſac. lar. lib. xij. ⁊ vide que
ibi remiſi. gl. in l. cunctos. hic allegata.
d P. P AV. P. ¶ Item inducitur in argum. ad queſtionem. vide
Bar. in c. volentes. de offi. dele.
e POMA. ¶ Quid autem. Vide Barba. conſi. xlv. ij. volum.

De officio præfecti auguſtalis. Rubri. xvij.

LEX VNICA.

Præfectus. Præfectus auguſtalis, eo ipſo imperium amittit, ꝙ ſucceſſor intrauit Alexandriam. h. d. vſqꝫ ad finem.

De officio præſidis. Rubrica. xviij.

LEX PRIMA.

Nomen. Appellatione preſidis continetur q̄cunqꝫ rector prouincie, ⁊ apud ſe, talis preſes poteſt manumittere. h. d. cum l. ſequent.

LEX TERTIA.

1 ☞ Forum quis ſortitur ratione delicti.
2 Iudex extra prouinciam, non habet iuriſdictionem.
3 Lex vbi non diſtinguit quando diſtinguamus.
4 Iudex ſubditum de delicto per eum cōmiſſo extra prouinciam,
punire poteſt.

Preſes. Preſes prouincie cognoſcit de criminibus in ſua prouincia, p quoſcunque commiſſis ⁊ eos punit, donec eſt in prouincia. h. d. vſ
que ad fi. In tex. ibi, priuatus eſt quantum ad exerci
1 tium. ¶ † No. ꝙ dixi in ſummario ꝙ ratione delicti quis ſortit̄
forum, vt l. j. ⁊ in aut. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. ⁊
2 ꝙ vbi l. non diſtinguit, nec nos diſtinguemus. Dicitur hic, † ha
betur pro perſona priuata, quando eſt extra ſuam prouinciaꝫ.
Contra de le. ij. ff. de offi. procon. Sol. quātū ad iuriſdictionē cō
tentioſam, habet̄ pro priuata, vt hic, non quantū ad volunta-
riā, vt i cōtrario. Op. ad hāc ſol. de l. fi. ff. de offi. prefe. vrb. Sol.
ēt in cōtentioſa, lꝫ ſit extra ꝓuinciā poteſt inhibere, vel iubere
alium iudicare, vt in contrario, non tamen habet exercitium iu
riſdictionis contentioſe, vt hic, ⁊ allegat̄ pro queſtiōe, ꝙ iudex
a maleficiorū, lꝫ ſit extra prouinciā, hꝫ iuriſdictionē, nō tn̄ eius
3 exercitiū. ¶ Opp. [a] † dicit̄ hic, ꝙ nos nō diſtinguemus vbi l. nō
diſtinguit,

diſtinguit.contra l.queſitū.ſ.de teſti.Sol.dico ꝙ ſi lex diſtin-
cte loquens diſtinguitur per aliā legē,⁊ tūc ꝑ eā diſtiguem',
4 nō aliter,vt hic.¶†Quero hic dr.ꝙ hꝫ cognitionem in hoīes
ſue ꝓuincie,quid ſi ſubiect' iſtius prouincie,nō delinqt in ſua
ꝓuincia ſed alibi,an poterit in ſua ꝓuincia puniri? Et videtur
ꝙ ñ:q2 dꝫ puniri ī loco delicti,vt ī d.aut.in qua ꝓuīcia.Añ in
loco domicilij nō dꝫ puniri,ne ꝑ eodē delicto,bis puniatur,vt
ſ.nau.cau.ſta.l.j.In ꝯ2ū eſt veritas.Nam ⁊ accuſari poteſt co
ram iudice ſuo de ſuo delicto,⁊ puniri,vt ſ.de interdi.⁊ rele.l.
relegatorū.§.interdicere.⁊ ibi no.⁊ eſt text.in l.j.C.vbi de cri.
agi opor.Sed nūqd iudex poterit de hoc inquirere,licet ſit
alibi cōmiſſum? De hoc dicam ſ.de iur.om.iud.l.extra territo
riū.Et an ſecundū ſtatutum eius loci puniatur? hanc queſtio-
nem diſputauit Cy.in ciuitate Senarum.

ADDITIO.

a POMA.¶Opp.vide Iaſ.in l.quamuis.ſ.de in ius vocan.

LEX SEXTA.

Illicitas. a No.que ꝑtinēt ad ꝓſidē. Que-
ro dixit ſtatutū,ꝙ iudex de facto
dꝫ reſcindere vēditiōes factas ꝑ minores: poſt hoc
ſtatutū,facte ſunt multe vēditiōes,⁊ etiā poſt ingreſ
ſum officij ſui,an eas poterit de facto reſcindere? Et videtur
ꝙ nō,q2 hic dicit factas nō faciendas. In cōtrariū eſt veritas,
q2 intelligitur etiam de factis poſt ſtatutū. Alias,lex eſt mo
dici effectus. Natura legis eſt,ad futura trahi,non ad ꝑterita,
vt l.leges.de legibus,⁊ no.in l.vnica.ſ.de condictio.ex lege.vbi
exponit,ſit id eſt,erit,⁊ quia ſemper lex loquitur ſecundū do
minum meum,vt l.Arriani C.de hereti.

ADDITIO.

a POMA.¶Illicitas.vide Fe.y.in ſimili in cap.ij.verſi.amplia.
ij.de conſtitutio.

a
b **§.Veritas.** a Allegatur ꝙ iudex debet iudicare ſꝫ
allegata,⁊ ꝓbata,nō baūt c ſm ꝯſciētiā.
c Opp.ad hoc de lege ſi irruptiōe.ſ.ſi.regū.⁊ l.ij.in ſi.ſ.de furt.
Sol.Aut id qđ iudex hꝫ in cōſciētia,eſt notū ſibi vt iudici,aut
tanꝙ priuate perſone. Primo caſu,ſm conſcientiam ſuam iudi
cat informatus ex actis,coram eo.Et ita poteſt intelligi hic,
Alias ſi vt priuate perſone eſt ſibi notum tunc non pōt iudica
* re ſm conſcientiam,*ſed ſm ꝓbatiōes ſibi factas. Et de hoc
no.in c.ij.extra de offic.ordi.vbi ſi iudex iudicat ſm legem,non
peccat,licet contrarium cognoſcat,vt no.per Cyn.in l.j.C.vt ꝗ
deſunt aduo.Et ſignā hanc glo.⁊ tene menti.

ADDITIONES.

a POMA.¶Veritas.Vide Iaſ.§.ſi minus.Inſtit.de actio.vbi
ponit etiam quid in criminalibus. vide per Moder. l.j. C.
vt que deſunt aduocatis. ⁊ Imol.conſilio. xxiij. P.PAV.P.
¶No tamē ꝙ iudex pōt ſe fundare,ad iudicandum.etiam ex
confeſſione facta coram eo,viua voce,licet nō ſit redacta in ſcri-
ptis.Bal.in l.j.C.de manumiſ.vin.quē refert Fely.in c.cum ve
nerabilis.extra de excep.Alex.in l.ſi is ad quem.ſ. de acquir.
hered.⁊ Fel.in c.paſtoralis.in §.vero.de offi.dele.vide aliqua
per Iaſ.in l.ij.ſ.de in litem iurand.

b ALEX.¶Allegata ⁊ ꝓbata.vide Ant.⁊ Imo.in d.c.j.ꝑ Ioā.
cald.in ca.paſtoralis.de offic.dele.adde Bald.in l.j.C.de vindi.
⁊ apud cōn.manu.⁊ oīno ꝗ dixi poſt Bar.i l.j.C. vt ꝗ deſunt
aduo.⁊ Spe.i ti ꝺ ſen.§.qualiter.v̄ ij.Et iſta faciūt ad pulchrā
qōnē,capitaneus vidit duos rixantes a feneſtra,ſi nō mittit fa
miliā pōt ꝓuari officio.Et hec eſt iuſta cauſa ꝓuatiōis, vt no.
Bal.in l.j.§.q es.ſ.de offi.ꝓfec.v2.alle.dictū Cy.in l.ſi ſeruus.
C.de noxa.ꝙ dictum loquit in patre,in poteſtate habēte filium
rixoſum,quo caſu ſi nō ꝓuideat,pōt licite ab officio repelli. qđ
ſatis eſt no.authoritate Bal.ꝙ tene mēti ꝑpetuo,facit qđ not.
Bar.in l.j.in fi.ſ.de his q ſunt ſui vel alie.iur.Et vtrū ex hoc
poſſit puniri oīno Gui.de ſuza.in l.j.C.vt ꝗ ꝺ ſunt aduo.Bal.
in l.nullus.C.de ſum.Trini.⁊ fide catho.Ange.in l.ij.ſ.de his
qui ſunt ſui vel alie.iu.

c AND.BARB. ¶Nō aūt.ad illud an iudex teneat iudica-
re ſꝫ cōſciētiā vide d.Flo.in l.ſi irruptiōe.ad fi.ſ.fi.re. vide qđ
no.in l.ea.ſ.de fer.C.de admi.tu.l.tutores.j.q.vij.c.iudicet.ij.q.
j.c.ſi peccauerit.§.qñ vero.Et iſtud ꝓcedit,in iuriſdic.cōtētio
ſa,in volūtaria aūt pōt.Ita intelligit gl.l.bonorū.C.q admit.
vide Io An.in ti.de diſp.⁊ alle.§.ſi.vide Ang.⁊ Io.in l.a diuo
Pio.§.j.ſ.de re iudi.Et vide quod no.in c.ſi ſacerdos.de offi.
ordi.⁊ adde Io.cal.c.paſtoralis.§.quia vero. de offic. delega.
quomodo reſpondet ad iſtum tex.

* CLAVD.¶Conſcientiam.Et quotuplex ſit conſciētia, ponit
Bal in l.ſi.ver.no tū.ꝙ triplex.C.de pen.iudi.q mal.iudic.⁊ qd
ſit conſcientia,tradit in c.niſi cum pridem.de ren.⁊ ibi etiaꝫ
ponit,quid ſi iudex dicat, ſequutus meā conſcientiam ita pro-
nuntio, quod non valet, Et idem dicit in teſte ita deponente,

1 Officium iudicis,timens ab alio offendi,poteſt implorare,
vt ſibi preſtetur.
2 Securitas quid ſit,⁊ legitimum preſidium.
3 Securitas quotupliciter preſtetur.
4 Securitas.debet preſtari,⁊ cum fideiuſſoribus ⁊ ſine,in ſpecie
⁊ qualitate preſtare debentis.
5 Securitatem preſtare debens de non me offendendo, debet ēt
preſtare pro amicis ⁊ complicibus meis,⁊ quod ipſe nec com-
plices ſui me offendent.
6 Promittēs nō offendere,ſi offendit extra territorium, tenet.
7 Securitas ꝓſtita de me non offendēdo,durat arbitrio iudicis.
8 Iudex poteſt concedere licentiam timenti,vt ſecum ducat fa-
miliares ⁊ ſeruientes.
9 Securitatis preſtite alicui de non offendendo effectus,eſt qđ
acrius puniatur.

a
1 **§.Nepotentiores.** a Ad preſidē ſpectat ne ipo
tentes a potētib' opprimā
b tur.h.d.Iſte §.inducitur†in argu.b ad queſtionem quod ſi ali
* quis timeat offendi* ab aliquo magnate qđ poteſt officium iu
dicis implorare,propter qđ ille magnas cogit preſtare ſecuri
tates de nō offendendo illum.Ad idē l.denuntiamus.C.de his
qui ad eccle.cōfu.⁊ ibi per doc.⁊ Cyn.⁊ que dixi in l.ſanctum.ſ.
2 de rerū divi.¶†Quero,quid ſit ſecuritas? Et dico qđ eſt le-
gitimū preſidiū,quod ꝑ officiū preſidētis,iuſte timēti datur,
ſecundum Gul.de Cu.Quod ſit legitimū preſidium, ꝓbat in
d.l.denūtiamus.Quod detur iuſte timēti,⁊ cauſa cognita,ꝓ-
batur ſ.qđ met.cauſa.l.metum.cum l.ſeq.Quod hoc poſtulet
3 ꝑ officium iudicis,tex.eſt hic.Et ſcias,qđ † quandoqꝫ petitur
ſecuritas preſtari a re rei,vt ꝑ totū ti.de damno infecto.Et de
c illa nihil ad preſens.Quandoqꝫ c a re perſone,⁊ de iſta ꝓſtatio
ne,non cauetur iure ſecundū Gul.vt ſi domus tua minatur rui
nam,non debet inde per me tranſiri,vt l.qui bona.§.j.ſ.de dam.
infec.implorari tamen poteſt officium iudicis,vt faciat eā refi
d ci,ſi eſt vicinus,vt ſ.l.proxi.⁊ per Specula.de ſatiſd.d §.ſi.vſi.
e circa quandoqꝫ petitur preſtari a perſona rei,e ⁊ iſta eſt licita,
vt l.ſi.in prin.⁊ finali.C.de ero.milita.annone,lib.xij. Facit l.ſi
fideiuſſor.§.ſi ſatis.ſ.qui ſatiſdare cogātur.Quādoqꝫ petit ꝓ
ſtari a perſona perſone,⁊ tūc loquit materia huius §.q2 eſt li-
cita,⁊ officio iudicis preſtatur hec cauſa cognita an ſit iuſta vl
4 non,vt d.l.metuꝫ.⁊ per doc.in d.l denuntiamus.¶Quero nū
f quid in tali ſecuritate debent fideiuſſores preſtarif. Et videt
ꝙ ſic,q2 per eos eſt magis cautuꝫ,vt l.j.ſ.qui ſatiſdare cogant.
In cōtrarium videtur,q2 lex de nuda cautione intelligitur, q2
cautionis appellatione,non continetur fideiuſſoris ꝓſtatio,vt
C.de ver.ſign.l.ſancimus.Breuiter dic ſecundum Gul. quod
debet ꝯſiderari qualitas perſone,a qua hoc petitur,q2 ſi ſit ꝑ-
ſona locuples,⁊ immobilia poſſidens non erit neceſſe,quod ꝓ-
ſtetur fideiuſſor,arg.l.ſi.iuncta l.ſciendum,in princ.qui ſatiſd.
5 cogā.¶†Quero circa hoc,volo quod ille de quo timeo,nō ſo
lum pro me preſtet fideiuſſorem ſiue ſecuritateꝫ,quod me offen
dat,ſed etiam de amicis meis,videtur quod hec poſſuꝫ petere
vt ſ.de preca.l cū precario.Ad ideꝫ l.ſi ſtipulatus fuero per te
non fieri.ſ.de ver.ob.⁊ l.ij.⁊ l.non ſolum.ſ.de vſu ⁊ hab.Sꝫ nun
quid dꝫ dare ſecuritatē pro ſe,⁊ ſuis familiarib',et alijs ſuis,
quod non offendet? Guli.quod ſic.per l.vni.C.ſi rec.prouin. ⁊
ſ.locati ⁊ l.qui inſulam.§.ſi.Quod intelligo nō ita indiſtincte,
quia ſi offenderetur ab alio ſuo inimico,non eſſet cōueniens qđ
iſte teneatur,argumento l.ſi merces.§.culpe.infra locati. Un-
de debet promittere pro ſe,⁊ familiaribus ⁊ cōplicibus ſuis.
g ¶Quero,ſi Titius g,de quo timebā,†preſtitit mihi ſecurita
6 tem corā iudice iſtius ciuitatis,de non offendendo me,ipſe of-
fendit me,ſed non in iſto territorio,an teneatur? Et videtur ꝙ
non,quia hoc officium non extenditur vltra territorium ſuuꝫ,
vt infra,de iuriſdictione omnium iudicum.l.extra territoriuꝫ,
⁊ de bonis authoritate iudic.poſſidend.l.cum vnus.§.fina. In
contrarium tenet Gulielmus quod teneatur. Nam ſicut exēm
ptus hic poſſet ex ſua promiſſione cōueniri,vt l.j.infra, ſi quis
in ius vocatus non ierit. Ita ⁊ multo magis iſte debeat ex ſua
promiſſione conueniri. Nam qui promittit non offendere, ge-
neraliter loquitur,⁊ ſic generaliter debet eius promiſſio itelli
gi,⁊ ſic ex ſua perſona poterit conueniri,ratione contractus,⁊
ratione domicilij,ſicut ciuis vel incola,vt de iudic.l.heres ab-
ſens.⁊ l.omnem.imo poterit conueniri coram iudice, in cuius
* territorio fuit commiſſum delictū,vt l.iij.ſ.eo.*¶†Quero h
7 quanto tempore duret iſta ſecuritas i.Quidā dicunt triginta
h diebus,per §.ſed neque.in authen.de manda.principū. Tu dic
i ſecundum Gulielmum,quod cum hoc non ſit in iure determi-
* natū,relinquitur arbitrio iudicis*,arg l. ratum ſ.de ſolutio.
⁊ l.j.ſ.de iure deliberandi.⁊ l.ſi finita. infra de damno infecto.⁊
infra,de appellationi,l. nonnunquam,eſſet enim inconueniens,

ꝙ ita cito me poſſet offendere poſt triginta dies,⁊ eſſet incōue
niēs ꝙ ita ſepe renouaret ſecuritas,vt l.bene a Zenone,C.de
quadri.pꝛeſcrip.Non obſtat.§.ſed neqꝫ.qꝛ loquitur de quadā
8 ſecuritate,ꝙ̄ pꝛeſtatur per iudicem,vt dicitur in gl.¶ †Que-
k ro peto[k] a iudice,vt ſit mihi licitū ducere familiares vel ſer-
uiētes,an hoc debeat mihi cōcedere? Et videt ꝙ nō,quaſi ſuffi
ciat cautio vt ſupꝛa dixi.Pōt tñ dici,ꝙ ex ea cauſa poteſt hoc
iudex cōcedere,arg.l.ſi.in pꝛin.C.de erog.milit.annone,li.duo-
decimo,⁊ ibi plene no.cuius expēſis ſit.Vide ad pꝛedicta,que
dixi in l.ſanctum.ſ.de rerū diuiſione.No.cōtra homines de Ca
ſtro plebis,qui volebant concedere licentiā domino Mattheo
9 de mōte polini.[l] ¶ †Quero,qs ſit effect⁹ huius ſecuritatis?
l Dicūt qdā,ꝙ eſt iſte,qꝛ ſi poſt ſecuritatē offenderet',tanquam
fractoꝛ pacis,tenetur lege Iulia maieſtatis,vt ī.ad legē Iu-
liā maieſtatis.l.j.§.j.Hec opinio eſt falſa,qꝛ ibi loquit qñ ali-
qd cōmittitur cōtra ꝑncipē,vel rempublicā,ñ ꝯtra ſingularē
perſonā.Quare dicūt alij,qꝺ qui poſtea offendit,debet tradi
puniēdus offenſo.arg.l.fin.de leg.j.hoc non eſt verū,qꝛ eſt ca-
ſus ſpecialis in legato,qui nullo modo debet offendi,arg.l.ſan-
m ctū.ſupꝛa de rerum diuiſione.Et ideo dic[m] ſm Guli.quod ef-
fectus erit ꝙ iudex acrius puniat eū,qꝛ hoc poteſt iudicis offi
cio cōſiderata ꝯditiōe,arg.l.qd ergo.§.pena grauioꝛ.infra de
de his q notant infami.Eſt etiā qdam alia ſecuritas, que peti
tur a iudice,⁊ eam poteſt ex cauſa concedere.de qua in §.ſed ne
10 que.in coꝛpoꝛe.de mandatis pꝛincipum. Et ex cauſa† ēt ban-
nito poteſt dari ſicut in relegato,vt in dicto §.ſed neqꝫ.⁊ in l.
is q reus.infra de publi.iudici.¶ Sed quero nūquid iudex te
neatur eam ſeruare? Et glo.in dicto §.ſed neqꝫ dicit quod non.
Tu dic vt notat,per Cynum.C.de his qui ad eccleſias cōfugi.
l.pꝛeſenti.vbi de hac ſecuritate nota,⁊ notatur in l.ſecunda eo-
dem ti.vide ibi.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶ Ne potentioꝛes.vide Fely.in rub.de treu.⁊ pac.
Are.in l.ij.§.ꝙ ſi in patris.ī.ſol.ma.Itē an ille qui timet ne of
fendat ex culpa ſua,poſſit petere iſtā cautionē? vide Alex.poſt
Bar.in l.q bona.§.ſi qs iuſta.ī.de dam.infec.⁊ etiam eundem in
§.ſi quis iuxta,vbi ponit aliam deciſionē,quā vide,⁊ de eo qꝺ
dictū eſt quādo ex culpa ſua,vide Pan.in c.j.extra de lit.cōte.
Itē ꝙ cauſa ſuſpiciōis,allegata ꝓbari debeat anteꝙ̄ qs poſſit
cogi ad pꝛ̄ſtandū hanc cautionē,vide Alex.in conſi.lxxviij.in v.
vol.⁊ de eo qꝺ dictū eſt,qñ qs tenet ex culpa ſua,⁊ de quibuſ-
dam alijs vide Iaſ.in l.ſi ſuper.in iiij.nota.C.de tranſac.
b ALEX.¶ Inducitur in ar.Adde ꝙ no.ī l.ſanctū.de re.diui.ſ.
☞ ANT.ALEX.Vide Iaſ.in l.ſi de poſſeſſione.C.de tranſact.
* CLAVD.¶ Timeat offendi.Et an hoc habeat locum qñ ille,q
timet,pꝛius aliū offenderat.Vide Bar.in l.q bona.§.q dāni.
ī.de dam.infec.Bal.Ang.⁊ alij.in d.l.q bona.§.ſi qs.qꝛ vterqꝫ
poteſt ſibi petere caueri.⁊ vide ad materiā Bal.poſt Inno.in
c.j.de offic.de leg.⁊ plene Fely.in rubꝛic.de treug.⁊ pac.
c POMA.¶ Quandoqꝫ.vide Alex.in rub.ī.de dam.infec.
d ¶ De ſatiſda.Vide Alex.in l.ij.ſol.matri.
e ALEX.¶ A perſona rei.Adde,ꝙ ſi timeo viꝫ fieri in poſſeſſio
ne mea poſſum imploꝛare officium iudi.ne mihi vis fiat.l.ſi ſuꝑ
poſſeſſione,⁊ ibi Bal.C.de tranſac.Bar.in l.q bona.§.q dāni.
de dā.infec.⁊ in §.ſi qs iuxta.ꝑ Spe.ī ti.de ſatiſda.§.ſi.v.area.
Et de ea que pꝛeſtatur a perſona perſone,vltra Bar.hic,vide
etiam per Alex.in conſi.lxxviij.v.volum.
f AND.BARBA.¶ Quero nunquid.Limita niſi fuiſſet data
ad conſilium ſapientis.Gloſſa eſt ſingu.in l.ſi mādato Titij.§.
fin.infra mandati.
g ALEX.¶ Quero ſi Titi⁹.vide Bar.in l.qui bona.§.ſi qs iu
xta.ī.de dā.infec.⁊ q̄ ibi dixi in l.capitalium.§.ſtatus.de pen.
POMA.¶ Vide Ang.cōſi.xxxiij.inci,magnifice domi.Alber.
hic Iaſ.l.extra territoꝛium.in vj.limitatione.Sed tu vide cō-
trariū ſingulariter per Bald.in l.j.§.huius ſtudij.ſ.de iuſti.⁊
iur.⁊ Cur.in d.l.extra territoꝛium.in d.vj.limitatione.
* CLAVD.¶ Arbitrio iudicis.Idem tenet Ang.⁊ Alex.in l.
dies cautiōis.ī.de dā.ife.⁊ remiſſiue ꝑ eundem in l.ij.ī.ſol.ma.
h P.PAV.P.¶ Quero quanto tēpoꝛe.Vide Alex.in l.dies cau-
tionis.ī.de damno infec.
i ALEX.¶ Duret iſta ſecuritas.Dixi poſt Bar.in d.l.qui bo-
na §.ſi quis iuxta.ī.de damno infec.
☞ Pꝛo intellectu.§.ſed neqꝫ.in aut.de mand.pꝛin.
* CLAV.L.iij.ſ.eod.Adde Ang.conſi.cxiij.
k POMA.¶ Quero,peto.Vide Iaſ.l.ꝓtoꝛ.§.etiā is.ī.de edē.
l POMA.¶ Mattheo de monte polini.Vide Raph.Cuma.con
ſilio.xxxij.
m P.PAV.P.¶ Et ideo dic.Vide Com.conſil.xxxij.incipien. In
culpatus quod contra pꝛincipem.poſt pꝛincipium,vbi dicit cō
ſilium eſſe,quod apponatur certum peta.

a §.Sicuti. Caſus humane fragilitatis,medico non im
putat a,ſꝫ imperitia.h.d.Ex hoc cōcludit
aliud de iure canonico,ꝙ ſicut imperitia nocet,ita caſus nō no
cet ſibi quantum ad irregularitatem,quo minus ad alios oꝛdi
nes poſſit aſcendere,vt in c.tua nos.extra de homicid.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Non imputatur.Sed quid in aduocatis ⁊ alijs,vi-
de Guido.de Suza.in l.j.C.de aduo.diuer.iudi.

a §.Qui vniuerſas. No.ꝙ pꝛeſes poteſt dam
nare[a] in metallū,nō tñ de
poꝛtare,vt l.j.§.hi qbus.ī.de leg.iij.Ad hoc opp.plus eſt dam
nare in metallum,quam depoꝛtare in inſulam,qꝛ etiam ex dam
natione in metallum amittitur libertas,vt inſtit.de capitis di-
minu.§.maxima.⁊ §.media.Modo arguo cui licet ꝙ eſt plus,
licet ꝙ eſt minus,vt regula iuris,cui licet.Sed pꝛeſes non po-
teſt in inſulā depoꝛtare,vt d.l.j.§.hi quibus.ſed hic dicit ꝙ po
teſt facere qꝺ eſt mai⁹,vt dixi.Sol.Dānare in metallū pōt,vt
hic,nō tamen in inſulam depoꝛtare,ſine pꝛincipe,vt in contra
rio.Ratio,qꝛ inſule ſunt in dominio pꝛincipis,nō ꝑ̄ſidis,⁊ licē
tia nō extenditur ad ea,niſi ex ꝑmiſſione pꝛincipis.¶ De hoc
not.Dy.in c.cui licet.extra de reg.iur.li.vj.Et per ꝑ̄dicta re-
ꝓbat gl.q̄ eſt in §.relegati.iſt.qb.mo.ius pa.pote.ſol.vbi ſit ex
paratio banniti,⁊ dpoꝛtati:qꝛ ꝑ̄ſes nō pōt ī inſulā depoꝛtare,
b vt d.§.hi qb⁹.Certe nec bānire[b] ergo multo min⁹ pōt rectoꝛ ci
c uitatis,[c] q eſt minoꝛ,⁊ hoc fuit dictū Ia.de Are.in l.j.⁊ ibi per
Cy.de here.inſti.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Pōt dānare.Sed qd ſi alicui committit ꝓuincia,ſeu
ciuitas ſub pꝛotectione ⁊ regimine,an per hoc videat cōceſſuꝫ
merū,⁊ miſtū imperiū? dic vt ꝑ Bar.in l.j.de excu.mu.lib.x.vi
de que no.Bar.in l.interdū.cū l.ergo.alias eſt in l.cū inter eos.
de acqui.rerū domi.dixi in l.ij.C.de peda.iudi.
b ¶ Nec bānire.Sꝫ hoc non videt verū,qꝛ in bannimento nō aſ
ſignat certa inſula ſꝫ interdicit ſibi aditus ad patriā,ideo non
videtur ſequi,non poteſt depoꝛtare ergo nec bannire.
c ¶ Rectoꝛ ciuitatis.Rectoꝛ ciuitatis non poteſt bannire.Vi
de qꝺ dixi poſt Bar.in l.imperium.
1 ☞ Bannum ⁊ mulcta,equiparantur.
2 Paupertas quando pꝛoſit.

a §.Pꝛeſes. [a] Mulcta ex cauſa neceſſitatis ⁊ pauper
tatis remitti pōt.Et lꝫ ille cui eſt facta re
miſſio efficiat ſoluendo,non tñ ꝓpter hoc tenet,h.d.vſqꝫ ad ſi.
b ſigna gl.Et no.[b] ꝙ ꝓpter [c] paupertatem ⁊ inopiā abſolut⁹ ſeu
c remiſſus,lꝫ fiat ſoluendo,non dꝫ exigi.Et hoc no.†Et hoc pōt
1 valere,naꝫ bannū idem eſt ꝙ mulcta,⁊ equiparat: qꝛ ſicut mul
cta imponitur ꝓter cōtumaciā,ita ⁊ bannuꝫ imponit ꝓpter cō
tumaciā,⁊ inobediētiā.Pꝛo h l.ſi ideo.ī.de eui.no.Dy.ī.de cu
ſto.reo.l.diuus.⁊ ideo bānit⁹ nō dꝫ haberi ꝓ confeſſo vt hic ꝑ
Dy.⁊ videtur magis pꝛopter contumaciam quam ꝓpter deli
ctum.Et qꝺ bānum mulcte equiparet,eſt gl.in l.j.§.ex hoc re-
ſcripto.ī.de ven.inſpi.vbi gl.exponit mulcta.i.bannū.Et idem
no.in l.j.poſt pꝛin.de admi.tut.Et ex hoc conclude,ꝙ ſicut mul
cta pꝛopter paupertatem poteſt remitti,ita bannum,quod no.
2 ¶ †Itē no.qꝺ paupertas pꝛodeſt,[d] contra §.ſancimus.in coꝛ
d poꝛe,de teſti.col.vij.Sol.Quātum ad fidem habēdā circa teſti
moniū non pꝛodeſt,imo nocet,qꝛ magis credit diuiti,quā pau-
peri.Dic ꝓdeſt,quātū ad remiſſionē pene.¶ Oppon.ad hoc,
qꝛ imo quantum ad remiſſionem pene nocet,vt ī.de incen.ruin.
nau.l.pedius.⁊ l.nemo in ſi.C.de ſum.trini.⁊ fide catho.So.ibi
loquit in pena coꝛpoꝛali,circa quā nocet paupertas,ſecus ī pe
e na pecuniaria,vt hic.¶ Opp.ad hanc [e] ſol.de l.j.ī ſi.de penis.⁊
l.quicunqꝫ.C.de ſer.fug.Vnde dic,ꝙ quantū ad fidem habēdā,
nō ꝓdeſt,imo nocet,vt d.§.ſancimus.Quātū autē ad remiſſio-
nē pene,an pꝛoſit paupertas,hic ſubſtigue,aut queris de pena
coꝛpoꝛali aut pecuniaria.Pꝛimo caſu nocet qꝛ magis punitur
pauꝑ,ꝙ̄ diues vt d.l.nemo.Secūdo caſu aut eſt pena pecunia-
ria,ſeu oꝛdinaria,aut extraoꝛdinaria,Pꝛio caſu nō ꝓdeſt pau
pertas,qꝛ ſi nō pōt ſoluere pecuniā,luat in coꝛpoꝛe,vt l.qcūqꝫ.
C.de ſer.fug.⁊ l.j.ī ſi.ī.de pe.Scꝺo caſu ꝓdeſt paupertas,vt h
⁊ quātū ad dignitatē ꝓſunt diuitie,vt C.de decu.l.ad ſubeūda
li.x.Et h mō ītelligas de paupertate,ꝙ īterdū ꝓdeſt,īterdū ñ,
diſtinguendo vt dixi in l.ſi qs ad declinādā.C.de epiſ.⁊ cler.⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Pꝛeſes.Vide Bar.ī l.j.ī ꝑn.ī.ſi qs ius dicē.ñ obt.
b POMA.¶ Et no.Viꝺ ī ſimili Bar.in l.ſi ꝯſtāte.ad ſi.ī.ſol.ma.
c AND.BARB.¶ Quod ꝓpter.An autē poſſit remittere penā
q̄ venit applicāda ptr? dic ꝙ nō.gl.eſt no.in l.ij.C.de in ius voc.
⁊ vide.Bal.⁊ gl.in l.reſcripta ꝺ ꝑci.ipe.offe.viꝺ bonū tex.ī ſ.ni
ſi.ꝺ of.le.⁊ ibi tex.ꝙ iudex amoꝛe,pōt remittere penā.viꝺ Pan.
ī d.c.clericos.j.di.⁊ ibi ꝺt An.ꝙ ſi venit applicāda ſiſco ꝑncipꝭ.

indiſtin

indiſtincte pōt, remitterre penā, ſi applicaꝛ parti, nō pōt, niſi cū
cā añ ſniã: poſt ſniam, nō pōt, niſi pena ſit arbitraria, etiā ſine
cauſa: poteſt ante ſniam, poſt aūt nō. Ita no. Inno. in c. cogno-
ſcentes. de ꝯſti. ⁊ no. in c. licet. de pen. vide ibi per Pet. ⁊ alios.
Et an iudex poſſit incōtinēti penā excōicationis imponere vi-
de gl. ſing. in l. in actionibus. ī. de in lit. iur.
d ALEX. ¶ Paupertas prodeſt. vide Bal. in l. ſi qs ad declinā
dā. C. de epi. ⁊ cler. ⁊ qñ ꝓſit paupertas, ⁊ qñ diuitie, vide per
Arc. i c. ſtatutū. de reſcri. i vj. ⁊ l. c. paup. xj. q. iij. ⁊ xxxj. di. § aūt.
e AND. BAR. ¶ Opp. ad hāc. Sꝫ qd ſi ille ꝑuenit ad piguiorē
fortunā, an teneatur ſoluere pecuniā? Dic ꝙ non: ꝑ tex. melio-
rē in iure, ſm Bal. in l. ſed ſi vni⁹. §. ſi ante. ī. de iniur. facit glo.
no. in c. ſicut dignum, extra de homici.
f ALEX. ¶ Primo caſu nocet. de materia vide Bal. i l. qcūqꝫ.
C. de ſer. fu. vbi dt, ꝙ ꝓ minima pecuniaria pena ei q ſoluēdo ñ
eſt, ñ pōt ſubrogari i penā corporalē. Et adde ēt Bar. ad § d. l.
j. i ſi. pn. ī. ſi qs ius di. ñ ob. Bald. in l. certa rōne. C. qñ ꝓuoc. ⁊
Bar. i l. qdā. ī. de pe. Bal. poſt Cy. i l. ſi. C. de ſum. tri. ⁊ fid. cath.

LEX VII.

PReſes. Ad iudicis officium ſpectat, facere edifi
cia refici. h. d. quaꝫ l. allegaui. ſ. l. proxi. §.
ij. ⁊ ibi per Gul. de cu. ⁊c.

LEX VIIII.

SEpe. Verba neceſſitatiua a principe ꝓlata, ad
impetrātē reſcripta directa, nō imponūt
neceſſitatē iudici. h. d. No. ſummariū. Itē no. ꝙ bñfi-
cia ꝑncipis nō iterpretanꝛ latiſſime. ¶ Op. ad id[a] ꝙ
a ſub iſtis verbis, pōt adire, nō iponiꝛ neceſſitas[b] iudici iudica-
b re: ꝯ de §. coges aūt. in corpore. de māda. prin. Sol. ibi fuerūt
ꝓlata ꝑ ꝑncipē vba, q̄ neceſſitatē importāt, hic vero ñ. Opp. ⁊
vr ꝙ inter vba ñ eſt fienda dria, an dico, ꝑcipio, vel iubeo, ⁊c. vt
l. omne vbū. C. cōia de le. ⁊ l. peto. in pn. l. vnū ex familia. §. fin. ī.
de le. ij. ſol. ibi loquiꝛ i vltima volūtate, hic in ꝯtu als reſcri-
pto. Opp. ad hāc ſol. de le. j. in pn. ī. mād. Pro quorū ſol. dic, qd
qñqꝫ hec vba ꝓferunꝛ i ꝯtib⁹, qñqꝫ i vltimis volūtatib⁹, qñqꝫ
c in reſcriptis. Primo caſu,[c] ñ eſt differētia iter hec vba, nec im
portāt neceſſitatē. l. j. ī. māda. niſi poſt ſ. ſceptū mādatū, vt in
ꝯtrio, ⁊ i l. ꝯmodato. §. ſi. ī. cōmo. Scdo caſu, aut ſunt vba ꝑcepti
ua, aut deprecatiua. ¶ Primo caſu, imponūt neceſſitatē hrdi,
⁊ de § ñ eſt dubiū. Si deprecatiua, tūc aut diriguntꝛ ad hrdem,
aut ad legatariū. De q̄ dic vt no. i d. l. peto. Tertio caſu ſi in re-
ſcripto, tūc aut diriguntꝛ ad ipetrātē reſcriptū, aut ad iudicē.
Prīo caſu ñ iponūt neceſſitatē, vt hic, ⁊ l. ſequē. Si ad iudicē,
d tūc diſtingue, vt i gl. q; aut reſcriptū[d] dt, mādam⁹[e] vt cogno-
e ſcas, tūc ꝑ § nō iponiꝛ neceſſitas cognoſcēdi ꝑ ſe, ſꝫ pōt aliȷ̄ de-
legare, vt hic. Sec⁹ ſi diceret ꝑcipim⁹ vel iubem⁹. Nā vbū, iu-
bem⁹, neceſſitatē iportat, vt ī. ꝙ iuſſu. l. j. ſec⁹ i vbo, mādam⁹, vt
l. j. ī. d mādati. Opp. dr hic, ꝙ iudici ñ iponiꝛ hec neceſſitas ꝑ §,
⁊ ſic ꝑncipis reſcriptū nō iterꝑtaꝛ late, ꝯ. l. ſi. ſ. d ꝯſti. pn. Sol.
vt hic i gl. facit ꝙ no. i l. eū q calēdis. in pn. ī. de ver. obli. Que
f ro, nūqd ſi reſcriptū dt, adire debes iudicē,[f] an ꝑ hoc ſit iudi-
ci impoſita neceſſitas? Et videꝛ ꝙ ſic, vt hic, a ꝯtrio ſenſu. tū hec
gl. tꝫ ꝯtriū, ⁊ melius, q; ſi § diceremus, imponereꝛ actori neceſ-
ſitas agenti, contra l. j. C. vt nemo inuitus. in rubro ⁊ nigro.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Opp. ad id. Vide Alex. in l. more. ī. de iuriſ. om. iu.
vbi dicit ꝙ tot⁹ mūd⁹ approbat iſtā gl. lꝫ aliq tenuerint ꝯtriū:
vt refert Fely. c. eā te. de reſcri. ⁊ ibi ꝑ mod. in apoſt. Pan. i a-
poſt. ici mādatū ⁊ ꝑceptū. Itē tꝫ Ro. l. ij. ī. d offi. eius, ⁊ eā ſin.
appellat Ro. cle. ſepe. de v. ſig. ⁊ late Fede. c. ꝓcurator. d ꝓcur. i
vj. ⁊ ſentit § idē gl. i l. ⁊ q; i vb. antequā. i ij ſo. vlt. ꝯtrij. ī. d iur. om.
iud. Bal. in l. ij. C. comu. de le. Fely. c. nam cōcupiſcētiā. de cōſti.
b ALEX. ¶ Imponiꝛ neceſſitas. Que vba i reſcriptis iportēt
neceſſitatē ⁊ q̄ ꝯſiliū, ⁊ qd i ꝯtib⁹ ⁊ vltimis volūtatib⁹, vide la
te ꝑ Ant. i c. nā ꝯcupiſcētiā, d ꝯſt. ⁊ ibi Imo. ⁊ vid tex. cū gl. i l.
tutor. ī. de ſuſpe. tu. Io. i l. cū pr. §. mādato. d le. ij. q̄ aūt ſit dria
iter mādatū, ⁊ ꝑceptū, vid gl. ⁊ Arch. xiiij. q. j. §. ꝙ ꝑcipiꝛ. ꝑ ali-
quos i c. qm̄. Abb. de offi. dle. gl. no. in c. cū aliqb⁹. de reſcr. i vj.
poſt gl. hic. ⁊ ad iſta vid Bal. i l. ij. C. qūo ⁊ qñ iu. ⁊ differētiā in
ter mādo, ⁊ iubeo, vide per Bart. in l. ij. C. cōi. de leg. ⁊ Ro. in
l. j. §. j. ī. de offi. eius cui manda. eſt iuriſdi.
c AND. BARB. ¶ Primo caſu. vide Arch. in c. ꝙ precipitur.
xiiij. q. j. vbi refert Rof. tenere ꝯtra iſtā diſtinctionē, ꝙ imo v-
bum. mando. prolatum a ſuperiore, importat neceſſitatem.
d P. PAV. P. ¶ Quia aut reſcriptū. de iſta gl. ⁊ que ſit differen-
tia inter verbū mando, ⁊ precipio, ſeu iubeo, vide Fely. in c. eā
te. extra. de reſcri. in v. inter mādatum ⁊ preceptū, vide Cor. in
c. grandi. de ſup. ne. ꝓla. in vj. vbi ponit de veritate huius gl. qd
qñ cōmittiꝛ cauſa ꝑ verbū precipio, vel iubeo, nō pōt alteri de
legare, ſec⁹ ſi per verbū mando, vide que habes ad Bart. in l.
omne verbum. C. commu. de leg. ⁊ ibi etiam per Iaſo. Item vi
de Alex. in l. more. ī. de iuriſ. om. iud.
e ALEX. ¶ Dicit mādam⁹. adde Bal. in l. j. C. q̄modo ⁊ qñ iud.
f ALEX. ¶ Adire debes iudicē. Late per Bar. i l. creditores.
C. de pig. Adde Bal. in c. ij. apud quem vel quos cōtro. feu. di-
xi per illum tex. quod verbum debet, non importat neceſſita-
tem. Et eſt ratio, quia refertur ad creditorem.

LEX X.

EX omnibus. Preſidis ꝓuincie cognitio
eſt ampla, ⁊ cognoſcit in ꝓ-
uincia ſua de omnibus. de quibus aliȷ̄ magiſtratus
Rome cognoſcūt. h. d. No. tex. quod debet potius in
ſpici quod fieri debet, quam quod fit. Et gl. colligit argu. con-
tra illos, qui in defectum legum allegant glo. vt hic.

LEX XIII.

1 ☞ Furioſus ſatis ipſo furore punitur.
2 Epiſtola ſeu ſcriptura officialis quomodo probet.
3 Inquiſitio que ſit permiſſa.
4 Poteſtas poteſt cogere ſubditos ad faciendam pacem.

COngruit. Ad preſides ſpectat generaliter
cōtra latrones inquirere, ⁊ ho-
mines male cōditiōis ⁊ vite, ⁊ eos punire atqꝫ eorū
receptatores, ⁊ ad preſidis officiū ſpectat, vt furioſi
a in carcere[a] detineātur, ſi alias cōmode retineri non poſſunt, ⁊
delictū ꝑ furioſū tēpore furoris cōmiſſum, puniri ñ debet.
b ſecus ſi fuiſſet commiſſum tempore ſane mentis[b], ad cuſtodiaꝫ
furioſorū debet aliqs deputari, qui ſi ſit negligens, puniꝛ. h. d.
1 vſqꝫ ad ſi. * No. tex ꝙ receptatores puniūtur. No. † qd furio-
* ſus ſatis punitur ipſo furore, ⁊ ſic ñ dꝫ afflictio dari afflicto.
2 No. † ꝙ epiſtola ſeu ſcriptura officialis, facit ꝓbationē. Dicā
ī. de procu. d. l. ſi ꝓcurator. ⁊ ī. de pac. l. epiſtola. Et no. qūo dꝫ
ꝓcurare circa paces faciēdas. Item ꝙ cuſtodes puniunꝛ de ne
gligētia, vt ſ. de offi. ꝑfe. vigi. l. iij. § j. Et videꝛ † ꝙ inquiſitio, de
3 qua hic diciꝛ, ſit ꝓhibita,[c] q; nemo ſine accuſatore puniꝛ, vt l.
c reſcripto. § ſi qs. ī. de mune. ⁊ hono. ſm Iac. But. dic, qd q̄dā
eſt inqſitio facti, q̄ ſit generaliter, iſta eſt ꝑmiſſa, vt hic. Nā pre
ſes debet gñaliter inqrere, vt malis hominibus ꝓuīcia purge
tur. Et hec eſt practica, quā in prin. ſui regiminis rectores fa-
ciunt, generalem. ſ. inquiſitioneꝫ, ⁊ per hāc l. Quedam eſt inq-
ſitio ſpecialis, cōtra certā perſonam, ⁊ iſta regulariter eſt ꝓhi
bita, q; nemo ſine accuſatore puniꝛ, vt d. l. reſcripto. §. ſi qs. de
mu. ⁊ ho. niſi in caſibus no. in l. ij. §. ſi publico. ī. ad l. Iu. de adul.
d no. in l. nullū. C. de teſt. Et aduerte[d], q; etiā in caſib⁹ ꝑmiſſis,[e]
e iudex nō debet inquirere, niſi indicijs precedentibus, aut fama
publica referente, vt l. iuſtiſſimos. C. de off. recto. prouin. quaꝫ
nota, ⁊ probatur extra de acc. c. qualiter ⁊ quando. Iteꝫ poteſt
inquirere ſecundū Iac. ad relationem nuntij iurati. Pro hoc l.
4 diuus. ī. de cuſt. reo. no. doc. in l. ea quidem. C. de acc. dixi in l. j.
f ſ. de offi. prefe. vrb. † Et inducitur[f] in argumentum ad queſtio
g nem,[g] quod poteſtates prouinciarū ſiue terrarum, pūt cogere
ciues, ⁊ prouinciales ſuos ad faciēdam pacē, quod no. in corpo
re de mā. prin. §. deinde. ⁊ no. ī. de vſufru. l. ſi vſuſfruct⁹. §. iter
duos. alias eſt l. equiſſim. in. Contra hoc facit in authēt. vt lit.
iurēt. §. ſi. colla. ix. ⁊ ideo dic, qd interdū q̄rit de pace fiēda inter
vnā ciuitatem ⁊ aliam. ⁊ hoc caſu preſes ſiue poteſtas dꝫ ſe iter
ponere vt fiat, vt eſt tex. in §. deinde preallegat. Quādoqꝫ q̄ri
h tur de pace[h] fienda, inter ſingulares perſonas, ⁊ tūc aut q̄ſtio
vertiꝛ criminalis, aut ciuilis. Primo caſu dꝫ interponere ſe, ⁊
eos cogere, vt ī. de vſufr. l. ſi vſuſfruct⁹. §. ſi iter duos. ſcdo caſu
dꝫ monere partes ad cōcordiā, maxime, vbi iura partiū cōſer-
uarentur illeſa, alias non, ⁊ ita intellige d. §. ſi. in ſi. vt lit. iurēt.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ut furioſi in carcere. Furioſi debēt incarcerari. ad d
qd Bal. in c. j. an ille q interfecit fratrē domini ſui, dt qd vaſall⁹
qui eſt effectus furioſus poteſt ex culpis precedētib⁹, ciuiliter
condēnari, non criminaliter. De hac materia vide Imo. in rep.
c. Raynutius. de teſta. no. in c. cum percuſſio. vij. q. j.
b P. PAV. P. ¶ Tempore ſane mentis. vide Iaſ. in l. ex facto. ff. de
vul. ⁊ pupil.
* CLAV. ¶ Ad ſi. Preſes prouincie non ſolum debet prouinciā
malis hominibus purgare, ſed etiam mare, vt not. idē Bart. in
l. j. verſic. ⁊ ſic patet. de claſſic. lib. j. C.
c ALEX. ¶ Sit prohibita. In inquiſitiōe generali. ⁊ ſpeciali, ⁊ vi
de Bart. in l. ij. §. ſi publico. de adulter.
d POMA. ¶ Et aduerte. Vide Are. in ca. cum oporteat. de accu.
e ALEX. ¶ Caſib. ꝑmiſſis. Verū eſt ſi opponaꝛ, aliter nō, c. fin. de
acc. in vj. quē tex. alle. Bar. in extraua. ad reprimēdū. in ver. de
nūtiationē. ⁊ dū Bar. dicit qd ſufficiat fama. adde Bal. i l. j. C.
qui accu. ⁊ id qd dicit hic Barto. fallit in inquiſitione generali

in alijs multis caſib. ſm Ang. plene in l. ſi vacantia. de bon. vac.
Item fallit in inquiſitione formata cōſulto principe. l. nullus.
⁊ ibi Bal. C. e. ad l. Iul. maie. ⁊ Inn. i c. cū oporteat. i ſi. ð accuſ.
f POMA. ¶ Et inducit. vide aliquid p Alex. in l. j. §. ⁊ poſt ope-
ris. ſ. de no. ope. nun. in c. iij. no. Fel. in rubri. de treug. ⁊ pa. vbi
de hoc vide Panor. conſi. cviij. in j. volum.
g ALEX. ¶ Ad queſtionem. vide Ang. in aut. vt liti. iurēt. §. ſi.
⁊ Bal. in l. j. §. quies. de offic. prefe. vrb. ⁊ in l. quidam exiſtima
uerunt. ſi cer. pet. ¶ Adde Abb. conſi. cviij. ij. libr.
h POMA. ¶ De pace. Vide concor. per Mod. l. j. C. vt que de-
ſunt aduo. ⁊ vide Bar. in ð. §. ſi iter duos. hic alle. vide Bal. in
c. cū eccleſia Sutrina. Ant. de Bu. Imo. ⁊ doc. c. j. de mut. pet.
Pau. Alex. ⁊ Mod. l. quidam exiſtimauerunt. ſ. ſi cer. petatur.

LEX. XV.

Illud. Ibi, ⁊ pernoctare. ſ. p totā noctē ſta-
re, vt l. vrbana §. pernoctare. ſ. de ver-
bo. ſig. Nā dictio, per, perfectionem denotat, ⁊ ideo
per totam noctem intelligitur.

LEX XVI.

1 Lis quare in delictis conteſtari debeat.
2 Preſcriptio quando currat non valenti agere. ⁊ num. 3.
4 Preſes de iniuria ſibi facta non cognoſcit.
5 Poteſtas ð ðlicto ɔmiſſo p ei⁹ familiā qū poterit cognoſcere,
6 Poteſtas ð lite ꝓtēte iter ei⁹ familiares cognoſcere poterit.

a Senatuſcōſulto.[a] ¶ Primo ponit de actionibus cōpe
tētibus pſidi, vel eius familie, ex ɔctibus. vtrum du-
rante officio pñt intētari ⁊ qualiter ei cōſulat ſi nō
pñt intētari. ¶ Scðo ponit de actionibus cōpetētibus ex ma
leficio. ¶ Scða ibi, ſi qđ tñ. Et prima ſubdiuidit i duas, q2 p̄-
mo ꝓhibet. ſcðo, remediū adhibet. Scða ibi, ita vt actiões. Et
breuiter h. d. Actiões preſidi vel eius familie cōpetētes, non
pñt intētari efficaciter, durāte officio, ſed ſi tpe amiſſe forēt, da
ret eis reſtitutio, ⁊ hoc in actionibus cōpetētibus ex ɔctibus.
Cōpetentes aūt ex delicto, pñt intentari, vt lis in eis cōteſtet
h. d. parciſſime ius dicat. i. eis ius nō dicat ſm gl. Et no. ſm Ja.
1 hic, q2 pōt mittere executorē, i. baiulū. ¶ Quero, quare † ma-
gis in delictis cōteſtat lis, quā in alio? Reſpōdeo. q2 actio ex
delicto pōt perire, adeo ꝙ reſtitutio nō h3 locū, vt q2 erat mor
tuus delinquēs quo caſu, nō poſſit agi ɔ hrdē, vt l. i. C. ne ex de-
lic. defun. Vnde neceſſaria eſt litis conteſtatio. ſecus in alijs ci
uilibus actionibus, q2 trāſeūt ad heredem ſine cōteſtatiōe. Et
b no. ex iſto tex. qð hic pſtantur due cautiões[b] ſm Iac. But. Nā
ſatiſdat p fideiuſſores, vt l. ſi fideiuſſor. q ſatiſdare cogan. ⁊ tñ
hic ðr, ꝙ d3 ſatiſdare de iudicio ſiſti, ⁊ de re non baratanda. Et
c hunc tex. alle. gl. in l. ſi fideiuſſor.[c] §. ſi. ɔ. alle. ¶ † Opp. ad hanc
legē dicit hic, anteꝙ in ꝓuinciā venerit, ergo a ɔrio ſenſu, vide
tur ꝙ debeat eis dici ius poſtquā in ꝓuinciā venerint. Sed ɔ
hoc oppo. infra de iud. l. pars literarū. ⁊ infra de iniu. l. nec ma
giſtratibus. Sol. ꝙ hic dicitur, antequā in prouinciā veniat,
d3 ſubaudiri. multo minus quando poſt. ⁊ arg. a ɔrio ſenſu, non
eſt licitum, vt l. conuenticula. C. de epiſc. ⁊ cler. Dicitur hic, qð
actio reſtituitur, ⁊ reſtitutio preſupponit amiſſionē. Contra
hoc videtur, qð hoc caſu actiones nō amittuntur, vt l. ij. §. ſed ⁊
ſi agāt. infra de iud. Sol. Actiones non admittunt, vt ibi, q2 re
ſtituūtur, vt hic. ¶ Oppo. dicitur hic, ꝙ iſtis officialibus re-
ſtituunt actiões p reſcriptū ſi ſunt perempte. Sed cōtra hoc:
nā nō valenti agere, nō currit pſcriptio: vt C. de anna. except. l.
j. in ſi. ergo nō ſunt actiones amiſſe. Sol. hic amittunt actiones
q2 iſti poterāt preſcriptionē p executionē interrūpere. Opp.
ad hoc, ſi id potuerunt, fuerūt in negligentia, ergo nō debet re
ſtitui, vt i. eo. q ex cau. maio. l. non enim negligētib⁹. ⁊ infra de
regu. iur. l. qð qs. Sol. Licet hoc poſſent, non tamen commode
propter multa negotia que habebant expedire. Opp. ad hoc:
nā l3 per ſeipſos incōmode nō poterant agere, tñ p procurato
rem poterant, vt i. de minor. l. Papinianus exuli. Huius timo
re, quidā retinet primā expoſitionē glo. ꝙ parciſſime ponatur
pro non, q. d. qð durante officio, non poſſit agere, ⁊ ſic reſtitu-
2 tio debeat dari, vt hic innuit in tex. ¶ † Oppo. imo indiſtincte
d nō valenti agere, nō currit pſcriptio.[d] vt i. de ſerui. ruſti. pdi.
l. ⁊ Attilicin⁹. Pro quorū ſolutio. ſm Gul. ꝙ aut qs eſt impe
* dit⁹ impedimēto iuris, aut facti.* Primo caſu aut impedimē-
tū ſuperuenit ante actionē cōpetētē, aut poſt. Si ante, nō valē-
ti agere nō currit pſcriptio, vt l. j. in ſi. de annali exceptione. Si
vero poſt actionē cōpetētē venit impedimētū, tūc currit pſcri-
ptio tamē datur reſtitutio, vt hic. ¶ Scðo caſu principali qū
eſt impeditus impedimēto facti, ⁊ tūc aut impedimētū eſt iu-
ſtū, ⁊ pſcriptio currit, ⁊ dat reſtitutio, vt ð. l. ⁊ Attilicin⁹. Si ve
e ro nō eſt iuſtū impedimētū,[e] tūc pſcriptio currit, ⁊ nō dat re-
ſtitutio, vt i. ſi quis cau. l. ij. §. ſi qs tñ. Iac. But. eum reprehen-
dit in pmis duob⁹ caſib⁹, dū dicit, ꝙ nō currit pſcriptio, quan-
do eſt impedimētū ante actionē cōpetētē. hoc eſt falſum, p hāc
l. Nā ſi preſides iſti cōtraxiſſent poſtꝙ in prouinciā venerunt,
multo min⁹ debet eis ius dici, vt hic no. in prima gl. magna, er
go multo magis deberet reſtitutio ei concedi. Item in ſecūdo
mēbro reprehēdit, vt dicit Guli. ꝙ ſi impedimētū ſuperuenit
poſt actionē cōpetentem, currit preſcriptio, ſed datur reſtitu-
tio, vt hic. Sed hoc ſecundū Iac. eſt falſum, per l. ſancimus. §.
3 donec. C. de iure delibe. ¶ Quero,[f] hic ſcðm† Iaco. But. nun-
f quid impedito currat pſcriptio, ⁊ nunquid impedimētū tollat
pſcriptionē inchoatā vel ichoādā. Si dicas, aut eſt impedimē
tū rōne rei, q2 nō preſcriptibilis, ⁊ tūc tale impedimētū ſuper
ueniēs, nō tollit preſcriptionē inchoatā, ſed impedit inchoādā
vt l. ſi fundū. ſ. de fun. dota. Si vero impedimētū eſt ex pte agē
tis, ſeu agere debētis, ⁊ tūc aut omnino impeditur agere, ⁊ tūc
tale impedimētū impedit preſcriptionē inchoatā, ⁊ inchoādā,
vt l. j. §. ſi. C. de anna. exce. Aut nō impedit oīno agere, ſed com-
mode nō pōt agere, ⁊ tūc currit pſcriptio, ſed datur reſtitutio.
Et ita itelligit hāc l. Iac. Bu. Vel ſi vis defendere gl. reſpōde
g ad primū,[g] ꝙ iſte tex. nihil dicit de eo ꝙ dixit Ia. ſ. ꝙ ſi impedi
mentū ſuperuenit ante actionē cōpetentē, ꝙ currit pſcriptio
⁊ detur reſtitutio. nec Guil hoc dicit ſ3 bene dicit ꝙ nō d3 eis
ius dici, nec dicit ꝙ currat pſcriptio, ⁊ detur reſtitutio. Imo
h. d. no. tex. de his qui anteꝙ ad ꝓuinciā venerit ɔxerūt: ideo
dico, ꝙ nō currit pſcriptio ipſo iure, ⁊ ſi nō ſit neceſſaria reſti-
tutio. Et hāc opi. t3 Cy. hic, ⁊ ideo teneas diſtinctionem Gul.
Nō ob. §. donec. q2 ibi pōt dici, ꝙ impedimētū ſuperuenit etia3
ante actionē cōpetētē ɔ heredem, inuentarium facientem, vt ð.
§. donec ſit mētio. Oppo. dicitur hic, ꝙ debet ſequeſtrari, ɔ l. j.
4 de prohi. ſequeſtra. Sol. Ibi eſt regulare, hic eſt caſus ſpecia-
lis qū eſſet pſona ſuſpecta. Dic vt not. in ð l. ſi fideiuſſor. §. fin.
¶ † Quero, qđ ſi eſt facta iniuria nō familiari, ſed pſidi, an ha-
beat locū finis huius legis? Et t3 gl. ꝙ nō, vt de hoc coram ſe
poſſit cognoſci, vt l. ſi. C. ne qs in ſua, ſed corā ſuperiori poſſet
lis cōteſtari. De hoc diſputauit Ia. de Are. q. quā recitat Cy.
5 in l. ſi. C. ne qs i ſua cā. ¶ Quero, dicitur hic† ꝙ recipit ſed qđ
ſi aliqs familiaris facit alicui iniuria3, an de h° preſes poterit
cognoſcere? Et t3 gl. ꝙ non. Tamē ɔ eū videt tex. ſ. de penis. l.
ſi qs forte. §. ſi quos: ⁊ no. ibi i gl. Puto ꝙ preſes vel poteſtas
de delicto cōmiſſo p familiā ſuā, circa ſuū officiū poſſit cogno-
ſcere ⁊ punire. Et ita intelligo hanc l. Si aūt in aliā perſonam,
tunc habet locū ꝙ ibi no. Cōtra hoc facit multū l. nullū. C. quo-
6 rū appel. nō reci. ¶ Quero, † qſtio verſat inter familiares p-
h ſideis an de hoc preſes poterit cognoſcere?[h] Et tenēt doc. no-
ſtri, ꝙ ſic, q2 ceſſat rō ſuſpiciōis. Secus ſi verteretur inter pro
uinciales ⁊ familiares, q2 eſt ſuſpicio, ꝙ magis faueret familia-
ri, quā ꝓuinciali. ⁊ hoc non eſt, quando vertitur inter familia-
res, vnde ceſſat arg. l. adigere. §. quamuis, de iure patro. ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Senatuſcō. De materia late p Ia. de Bel. in auth.
vt iud. ſine quoquo ſuffra. §. ſi qs autē pter. ⁊ an poſſint crimi-
naliter puniri Bar. in l. hos accuſare. ſ. de accu. ⁊ vide intelle-
ctū ad iſtū tex. quē dedit Ang. in l. q iuriſdictiōi. ſ. de iu. om. iu.
⁊ vide q. quam ponit Pau. de Ca. in l. pe. ſ. de offi. aſſeſſo.
b ALEX. ¶ Due cautiões. Facit ꝙ no. in l. diuortio. §. interdū.
ſol. ma. ⁊ ꝙ ibi Bal. ⁊ Imo. in §. ſi. poſt gl. ibi.
c POMA. ¶ Si fideiuſſor. Vide Bal. in l. j. in xxiij. opp. C. q ad-
mit. ⁊ de materia plene p Cy. l. quoties. C. de preci. impe. offer.
d ALEX. ¶ Preſcriptio. Adð. Bald. i l. qties. C. ð preci. imp.
offe. ⁊ in l. j. in xxi. opp. cum tri. ſequen. C. qui admini. P. PAV. P.
¶ Etiam in terminis ſtatutorum quantuncunque generaliter
loquentium, vide Soci. in l. ſe in diem. in iiij. no. ſ. de condi. ⁊ de-
mon. Bal. in authent. niſi tricennale. C. de bonis mater. ⁊ adde
ꝙ etiam ſi quis eſſet impeditus ex ſua culpa, ⁊ de facto, nō cur
rit ſibi preſcriptio, vide Alexand. conſi. lxiij. in v. vol. circa fin.
vbi ſingulariter loquitur, ⁊ eundē in apoſtilla magna ad Bar.
in l. i. §. ſi qs autem propter inundationem. de itin. actuque pri-
ua. Itē vide Bar. in l. ariſto. §. fin. ſ. de dona. ꝙ actori rōne eui
ctiōis, nō currit pſcriptio, niſi a tpe quo euincit res, nō a prin.
ɔctus, q2 actio de eui. nō orit. Itē ꝙ volēs ſe excuſare pp im-
pedimētū, d3 oīa poſſibilia facere, vt remoueat impedimētū. vi
de Socy. in l. qb⁹ dieb⁹. i iij. no. ſ. de cōdi. ⁊ demō. vide Comē. cō
ſi. lxxvj. Feli. in c. tranſmiſſa extra de pſcrip. Q̄ño aūt ɔ iuſte
impeditū, cōmittat pena, vide in l. ad diē. ff. de verb. obl. ⁊ de pe
na caducitatis, ɔ nō ſoluētē iuſto errore, vide i l. quāuis. ſ. de cō
di. ⁊ demō. Mod. in l. ij. C. ð iure emph. ponūt ð hrde ignorāte.
Et ð iſta gl. ⁊ ð h° ipedimēto, qū iudex multitudine cārū ipedit
vid Fel. i c. cū oli. extra ð re iud. ⁊ ibi gñaliter vult, ꝙ multitu
do ne

do negotiorũ, prebeat iuſtũ impedimentũ, vide Barb. in repe
titiõe Rub. de fide inſtru. Itẽ de materia qd habeat facere im
peditus, ad ꝓbãdũ impedimẽtũ qđ ſit neceſſe ꝙ expreſſe ꝓte-
ſtei de impedimẽto, vide Fely. in c. ex trãſmiſſa. in princi. extra
de ꝑſcr. ꝛ ibi ẽt ponit multa, de mõ ꝓbãdi impedimẽtũ, ꝛ ꝙ de-
beat fieri preſtatio, ꝙ vbi impediret̃ ex facto iudicis, debeat fie
ri reqſitio a iudice cũ inſtantia. vide Iaſ. in l. ꝓperãdũ. §. ſin.
aũt vtraqꝫ. C. de iudi. vbi multa pulchra refert, ꝛ vide ẽt ꝙ de-
beat fieri ꝓſtatio ꝓ impeditũ. Corſet. ĩ c. grãdi. in verſ. no ibi
ꝓ hoc aũt. de ſupplẽ. negli. ꝓla. in vi. vide Alex. de pupillo. §. ſi
qs ipſi ꝑtori. ꝛ de ope. no. nũ. vbi ẽt Iaſ. in ij. notabili. An aũt
credat̃ iudici aſſerẽti ſe fuiſſe abſentẽ, vel aliter impeditũ, vi-
de in l. ſi forte. ĩ. de caſtrẽ. pec. ad Bar. Itẽ de materia iſta im-
pedimẽti, in cã appellatiõis, vide q̃ habes in aut. ei q. C. de tẽ.
appel. ꝛ in aut. itẽ ſi eo. Et gñaliter ad materiã impedimẽti vi
de Iaſ. in l. ſi. ĩ. de ferijs. Peru. in c. ex rõne. de app. late Felyn.
c. venerabilis, de iud. Iaſo. in d. l. de pupillo. §. ſi qs ipſi ꝑtori.
vbi limitat.

* CLAVD. ¶ Et facti. Vide plura per Fely. in c. ex tranſmiſ-
ſa. de preſcrip. ꝛ Pau. de Caſt. in conſi. cxc.

e ALEX. ¶ Impedimẽtũ. Limitatio ad regulã ñ valẽti agere
ꝛc. ꝛ no. Ang. hãc gl. ſingulariter in vbo, reſtitueret, qđ cõcur-
rit ꝑſcriptionis tp̃s, ſi iudex ꝓpter multitudinẽ negotiorũ im
peditus eſt, adeo ꝙ cũ nõ poſſim adire, ꝛ ꝙ impedimẽto iuris,
nõ currat preſcriptio, eſt tex. ꝛ glo. ꝛ ibi Bar. in l. j. §. ſi qs pro
pter. de iti. actuqꝫ pri. ꝛ ibi dixi.

f POMA. ¶ Quero. Vide Panor. cõſi. iij. in ſ. dubio. in ij. vol.
ꝛ cõſi. xxij. eo. volu. ꝛ per Felyn. in c. ex tranſmiſſa. de preſcrip.

g ALEX. ¶ Rñde ad ꝓmũ. Vide ꝙ no. Bal. ꝛ Ang. in l. j. C. de
anna. exceptio. Et vide Bal. in l. naturaliter. ĩ. de vſuc. ꝛ oĩno
Imo. ĩ c. q2 ꝓpter. de cõceſ. ꝓbẽd. ꝛ ibi dicit ꝙ de iure Cano. im-
pedito impedimẽto facti, nõ currit ꝑſcriptio: qd aũt ſi agere
volẽti obſtet exceptio ꝯpẽſatiõis ꝑ Pet. de Ancha. in cõſil. v.
☞ Pro intellectu l. ſancimus. §. donec. C. de iure delib.

h ALEX. ¶ Cognoſcere. Subſtantiam ꝛ effectus huius diſpu-
tationis, vide in d. l. ſi quis forte, hic alleg.

LEX XVII.

SI forte. No. ꝙ ignorãs põt id quod non poſſet
ſciens, contra l. Labeo. ĩ. de ſupelle. leg.
Sol. Ibi ſcientia vel ignorantia, non eſt de ſubſtantia.

LEX XVIII.

a PLebiſcito. [a] No. gl. que dicit ꝙ debent ali-
qua ancenia recipere, tñ repre-
hendit̃ per Gul. q2 inhumanũ eſſet, nõ recipere in-
terdum aliqua encenia, per l. ſolent. ſ. de offi. procu. ꝛ
lega. Nec obſtat. §. hic alleg. in gl. qui dicit, ꝙ auaritia debet re
* frenari, quia non eſt auaritia, aliqua recipere.*

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Plebiſcito. Vide Ang. ĩ l. iuriſgẽ. §. ꝑtor. ĩ. de pac.
PPAV.P. ¶ Circa iſtud ꝙ nõ p̃nt officiales munera accipere,
vide q̃ dicit Deutero. c. x. ꝙ munera excecãt oculos ſapientuꝫ,
ꝛ mutãt verba iuſtorũ. ſm Ang. ĩ l. nõ dubiũ. C. de teſt. ꝛ ibi ſis
circa p̃n. vide q̃ dt Bar. in l. Aquili9. ĩ. de don. vbi dicit an poſ-
ſit habitãs gratis, accipere ab alio, vide Ale. cõſil. ccv. volu. ij.
* CLAVD. ¶ Recipere. Vide omnino Ale. ꝯſi. ccvj. ĩ iij. dubio.

LEX XIX.

OBſeruandum. [a] Magiſtrat9 nõ dꝫ
leuis eſſe ſuis officia-
libus, ſeu ſubditis, ne alias cõtẽnatur. h. d. No. tex. ꝙ
ex conuerſacione equali naſcitur contemptus, ꝛc. Et
no. ibi, non eſt conſtantis, ꝛc. Et hoc faciunt Bononienſes.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Obſeruandum. vide pro hoc Cep. conſi. xl.

LEX XX.

a LEgatus. [a] No. iſtã legẽ [b] optimaꝫ ꝛ hic eſt
b caſus ſm Ia. But. ꝙ donatio fa-
c cta a Cõſtãtino [c] nihil valuit, q2 a ſeipſo nõ potuit ab
dicare, niſi in manibus populi Ro. Et ſigna glo. dixi
ſ. in proe. Cõtrariũ no. in l. j. §. cũ vrbem. ĩ. de offic. prefec. vrb.
Vide Inno. in c. qđ in duobus. ꝛ c. ſi. de renun. ꝛ c. ſi. de reſti. in
integ. vbi per eum: ꝛ multa pulchra circa iſtam legem vide.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ Legatus. An valeat renũtiatio officij vel benefi-
cij abſqꝫ eo ꝙ fecit in manibus ſuperioris. vide Alexand. in l. ſi
quis vi. §. differentia. in fin. ĩ. de acquiren. poſſeſ.

b AND.BARB. ¶ Iſtã l. Bar. ĩ cõſi. cxcvj. ici. ciuitate Camerie
ſi. vbi ꝯſuluit ꝙ rector ꝓuĩcie dixit, dũ legatiõis officio fungere
mur, an vitiet̃ cũ eſſet rector: ꝯſuluit ꝙ ſic, q2 rector dr legat9.

c ALEX. ¶ Cõſtãtino. Vide omnino Bar. ĩ l. ſi qs. §. differẽtia.
in ſi. de acq. poſ. ꝛ ꝑ doc. in c. ex ore. de his que ſi. a ma. par. cap.
Ro. in l. is qui heres. in prin. de acqui. heredi. Bal. in l. Barba
rius Phil. ad fin. ſ. de offi. preto. ꝛ que no. in c. de regularibus.
ꝛ in c. ex inſinuatione. de ſimo. ꝛ ibi per Doc.

LEX XXI.

PReces. Nota quod ſi hic loquit̃, quod
agat̃ ciuiliter de ſeruo corrupto
ꝓbat̃ ſcdm Gulielmũ qđ acta in cauſa ciuili, ꝓ-
bẽt in cã criminali, q2 in fine dicit de criminali,
dũ dt, ſeueriſſime. gl. eſt in l. ſi qs ad ſe funduꝫ.
C. ad leg. Iul. de vi. ꝛ not. in l. is apud quem. de
eden. ꝛ ꝑ Cy. in l. j. C. quã. ciui. ac. cri. ꝑiu. ꝛ ĩ d. l. ſi qs. Facit tex.
in aut. de mãda. princ. §. qđ ſi delinquentes. ꝛ alleg. l. interdum.
§. qui furem. ĩ. de fur. facit l. pe. ĩ. de calum. ꝛc.

---

a De officio procuratoris. Cæſaris. [a] Rubri. xix.

ADDITIO.

a P.PAV.P. ¶ Super rubri. de offici. procurato. Ceſaris. Adde
quod de materia iſta ponit Iaſ. hic in lectura.

LEX PRIMA.

1 ☞ Acta ꝛ geſta quomodo differant. ꝛ in repe. num. 1.
2 Libellus an procedat ſi dicatur, quia alias in iudicio geſſi ne-
gotia tua. ꝛ in repe. num. 2.
3 Error quando impediat tranſlationem dñij. ꝛ in repe. nume. 8.
4 Procurator Ceſaris, an poſſit vẽdere ꝛ habere fidem de ꝑtio.
5 Procurator priuati, an poſſit vendere ꝛ habere fidem de ꝑtio.
6 Clauſula promittens ratum ꝛ firmũ habere in mandato ꝓcu-
ratoris, an importet liberam adminiſtrationem. ꝛ in repu. n. 9.
7 Procurator conſtitutus ad vendendum, an poſſit facere aliũ
procuratorem. ꝛ in repe. num. 11.

a QVe acta. a Geſta per procuratorẽ Ce-
ſaris tenent ꝛ valent, dummo
do diligenter, ꝛ non contra commodum Ceſaris
ſint geſta, ꝛ per procuratorem Ceſaris, queri-
tur hereditas Ceſari, que ſi appareat poſtea nõ
ſoluendo, habetur pro non adita. h. d. vſque ad l.
curatores. Et diuiditur in quatuor partes quia in prima po-
nit vnum dictum generale. In ſecunda ponit aliud dictum, cũ
quadam limitatione primi dicti. In tertia ponit vnum ſpecia-
le circa procuratorem Ceſaris. In quarta ponit aliud ſpeciale.
Secunda ibi, ſi rẽ Ceſaris. Tertia ibi, eſt hoc precipuũ. Quar
ta eſt in l. ſeq. ꝙ ſi ea. ¶ No. hic qđ procurator ſimpliciter cõſti
tutus, videtur habere liberã adminiſtrationem, ſecundũ Iac.
ſꝫ ſpeciale eſt in hoc ꝓcuratore. No. ꝙ error ĩ dominio impedit
tranſlationẽ dominij. Itẽ nota. ꝙ per procuratorem, hereditas
Ceſari querĩt, quod non eſt in alio tacite, vt hic vel expreſſe, vt
l. per procuratorẽ. de acqui. here. Item not. ꝙ interdum here-
b ditas adita, habet̃ pro non adita quod non eſt alibi, niſi in mino
1 re, vt l. j. C. ſi vt ſe ab here. abſt. ¶ Op. dicit̃ hic [c], acta, † ꝛ geſta.
c que videt̃ idẽ, ſed de natura copule eſt inter diuerſa copulare.
vt no. de iu. ꝛ fac. ign. in rub. ꝛ l. ſi. C. ꝑ quas perſonas no. acqui.
hic videtur copulari idẽ ergo, ꝛc. Huius timore dicit gl. quod
acta, eſt nomen generale. ꝛ cõprehendit acta in iudicio ꝛ extra.
Sed verbũ, geſta, cõprehendit tantum ea, que fiunt extra iudi
cium, ꝑ l. Labeo. in ſi. de verbo. ſig. ꝛ illa lex nihil de hoc dicto.
Unde dicas, quod hic eſt quedã inculcatio verborum ad maio
rem expreſſionẽ, ſicut alias in l. certi condictio. in prin. ĩ. ſi cer.
2 peta. Et per predicta ſecundum glo. quidã † reprehendunt ta-
lem libellum. Ago contra te quia alias geſſi in iudicio nego-
tia tua, ꝛc. quare peto, ꝛc. Unde dicunt quidã, quod libell9 non
procedit, quia non trahitur verbũ, gerere, ad ea, que in iudicio
fiunt. Tu dic contrariũ ſecundum Doct. quia vtrunque eſt ge
nerale, vt dixi. nam poſito quod eſſet dubiũ verbum, gerere. ta
men pro actore debet interpretari, vt ĩ. de iudi. l. ſi quis intẽtio
ne ambigua. ¶ Opp. dicitur hic, quod acta per procuratorem
valent poſtea, in ver. deniqꝫ. dicit cõtrariũ. Solu. Geſta per
procuratorẽ Ceſaris valẽt vt in prin. dũ tamen non ſint cõtra
commodum eius, vt in contrario. Op. dicitur hic, quod ſi alie-
nat rẽ Ceſaris vt propriam, non transfert̃ dominium, contra l.
ſeruũ Titij. ij. reſpõ. ĩ. manda. vbi procurator alienat rẽ domini
tanquã ſuam propriã, ꝛ tñ dominiũ transfertur. So. Dicit gl.
ibi interuenit mãdatũ dñi, lꝫ ignoret rẽ eſſe ſuã, hic interuenit
mãdatũ Ceſaris. Vel dic ſecundũ Doc. noſtros, quod ibi fuit
error in cauſa dominij, q2 ibi dominus bene ſciebat, ad ſe rẽ per
tinere vel ſpectare, ſed ignorabat ex qua cauſa, ꝛ ſic errabat in
cauſa, qui error nõ impedit tranſlationẽ dominij, vt ibi, plus q2
ibi fuit error in ꝑſona domini, cuius res erat, hic in perſona ꝓ-
curatoris. Opp. dicitur hic, qđ ꝓcurator tradẽdo rẽ Ceſaris,
non transfert dominiũ, quaſi error hoc ĩpediat, cõtra l. Iulia-